

แบบรายงานผลการพัฒนาความรู้ของข้าราชการ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๒
รอบการประเมินที่ ๒/๒๕๖๙ ตั้งแต่ ๑ เมษายน ๒๕๖๙ – ๓๐ กันยายน ๒๕๖๙
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

ชื่อ - นามสกุล นายณัฐพงศ์ พลไชย ตำแหน่ง เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
หน่วยงาน สถานีพัฒนาที่ดินสระแก้ว
หัวข้อการพัฒนา ปัญญาประดิษฐ์เพื่ออนาคตของทุกคน (AI for Everyone)
วิธีการพัฒนา เรียนรู้และศึกษาในบทเรียนและคลิปวิดีโอ
วันที่พัฒนา ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๙
สถานที่ สถานีพัฒนาที่ดินสระแก้ว
หน่วยที่จัดอบรม สถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล ภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานพัฒนา
รัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เข้าใจการนำ AI มาปรับใช้ในการทำงาน
๒. เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้ AI ในชีวิตประจำวัน
๓. เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียในการนำ AI มาใช้งาน
๔. เพื่อพัฒนาทักษะการใช้งาน AI อย่างรอบด้าน

สรุปสาระสำคัญ

ปัญญาประดิษฐ์ หรือ AI (Artificial Intelligence) คือเทคโนโลยีที่ทำให้เครื่องจักร คอมพิวเตอร์ หรือระบบอิเล็กทรอนิกส์ มีความสามารถในการ "คิด วิเคราะห์ เรียนรู้ แก้ปัญหา และตัดสินใจ" ได้คล้ายคลึงกับมนุษย์ โดยอาศัยข้อมูลและอัลกอริทึม เป็นหัวใจสำคัญในการประมวลผลในปัจจุบัน เทคโนโลยีและการสื่อสารมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ ทั้งภาครัฐและเอกชนจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว รวมถึงการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ จึงเป็นกระบวนการสำคัญในการยกระดับประสิทธิภาพองค์กร ดังนั้นการพัฒนาทักษะ ขบวนการคิด (Mindset) และพฤติกรรมของผู้นำที่สามารถใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือดิจิทัล มาประยุกต์ใช้ในการวางวิสัยทัศน์ ตัดสินใจ และบริหารจัดการให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง

ทำไม AI จึงสำคัญอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน

- ๑) เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน: ช่วยทำงานซ้ำๆ ซากๆ ให้เสร็จเร็วขึ้น ลดความผิดพลาด และลดภาระงานของบุคลากร
- ๒) ยกระดับบริการประชาชน: ให้บริการได้ตลอดเวลา วิเคราะห์ความต้องการได้แม่นยำ และตอบสนองได้รวดเร็ว
- ๓) ลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มความยุติธรรม: หากออกแบบและใช้อย่างถูกต้อง AI ช่วยลดอคติจากบุคคล ทำให้การตัดสินใจมีมาตรฐานเดียวกัน
- ๔) ขับเคลื่อนประเทศสู่รัฐบาลดิจิทัล: เป็นแกนหลักในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบราชการดิจิทัล ตามเป้าหมายการพัฒนาประเทศ
- ๕) รองรับความซับซ้อนของปัญหา: สามารถประมวลผลข้อมูลมหาศาล รูปแบบต่างๆ ในเวลาอันสั้น เพื่อช่วยวางแผนและตัดสินใจ

ความจำเป็นที่บุคลากรภาครัฐต้องรู้และเข้าใจ AI

เพราะ AI กำลังเข้ามามีบทบาทแทนที่วิธีการทำงานแบบเดิม หากขาดความรู้ความเข้าใจจะไม่สามารถติดตามการเปลี่ยนแปลง นำไปปรับใช้ หรือเฝ้าระวังความเสี่ยงได้ การเรียนรู้ AI จึงไม่ใช่ทางเลือกแต่เป็นความจำเป็น เพื่อให้ปฏิบัติงานได้สอดคล้องกับยุคสมัย และให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทำความเข้าใจ AI เบื้องต้น และการประยุกต์ใช้ในภาครัฐ

๑) AI แบบแคบ (Narrow AI / Weak AI) ทำงานได้เฉพาะด้านที่ได้รับการออกแบบมาเท่านั้น ไม่มีความเข้าใจหรือความคิดเอง ปัจจุบันที่เราใช้อยู่ส่วนใหญ่เป็น AI ประเภทนี้ เช่น ผู้ช่วยเสียง, ระบบแนะนำเนื้อหา, โปรแกรมแปลภาษา, ระบบตรวจจับใบหน้า

๒) AI แบบทั่วไป (General AI / Strong AI) มีความเข้าใจและเรียนรู้ในทุกๆ เรื่องได้เทียบเท่ามนุษย์ สามารถแก้ปัญหาได้หลากหลายโดยไม่ต้องสั่งเฉพาะเจาะจง ปัจจุบันยังเป็นเพียงแนวคิด ทฤษฎี และยังไม่สามารถสร้างให้เกิดขึ้นจริงได้

๓) AI ที่ฉลาดเหนือมนุษย์ (Super AI) ความสามารถเหนือกว่ามนุษย์ในทุกด้าน ทั้งความคิด สติปัญญา และการตัดสินใจยังอยู่ในขอบเขตของจินตนาการและวิชาการในอนาคต

ส่วนประกอบสำคัญที่ทำให้ AI ทำงานได้

๑) ข้อมูล: เปรียบเสมือน"เชื้อเพลิง"ของ AI ยังมีข้อมูลที่ต้องครบถ้วนและเพียงพอ AI ยิ่งเรียนรู้ได้ดีและแม่นยำ

๒) อัลกอริทึม: ชุดของกฎและวิธีการคำนวณที่สั่งให้ AI ประมวลผลเรียนรู้และคาดการณ์ผลลัพธ์

๓) การเรียนรู้ของเครื่อง (Machine Learning): เป็นสาขาหนึ่งของ AI ที่ให้ระบบเรียนรู้จากข้อมูลเอง โดยไม่ต้องเขียนคำสั่งทั้งหมดด้วยมือ เมื่อมีข้อมูลมากขึ้น AI จะเก่งขึ้นเอง

๔) การเรียนรู้เชิงลึก (Deep Learning): เป็นส่วนหนึ่งของ Machine Learning ที่เลียนแบบการทำงานของสมองมนุษย์ ใช้ในการจดจำภาพ เสียง และภาษาได้ดีเป็นพิเศษ

ตัวอย่างการประยุกต์ใช้ AI ในภาครัฐ

๑) ด้านบริการประชาชน: แหบทบทตอบคำถาม ให้ข้อมูลและรับเรื่องร้องเรียนตลอด ๒๔ ชม.

๒) ด้านวิเคราะห์ข้อมูล: วิเคราะห์แนวโน้มปัญหาสังคม เศรษฐกิจ สาธารณสุข เพื่อช่วยวางแผนและกำหนดนโยบาย

๓) ด้านความมั่นคงและสาธารณสุข: ตรวจจับอาชญากรรม ควบคุมจราจร คาดการณ์และเตือนภัยพิบัติ

๔) ด้านการศึกษาและสาธารณสุข: ช่วยจัดการเรียนการสอน ช่วยวินิจฉัยโรค คัดกรองผู้ป่วย

๕) ด้านการปฏิบัติงานภายในหน่วยงาน: จัดระเบียบเอกสาร รวบรวมข้อมูล ทำรายงาน และตรวจสอบความถูกต้อง

การนำ AI มาประยุกต์ใช้ในภาครัฐ + กรณีศึกษา

๑) กำหนดปัญหาและวัตถุประสงค์: กำหนดให้ชัดเจนว่าต้องการแก้ปัญหาอะไร เพื่ออะไร และผลลัพธ์ที่คาดหวังคืออะไร

๒) เตรียมความพร้อมของข้อมูล: รวบรวม ตรวจสอบ ทำความสะอาด และจัดรูปแบบข้อมูลให้ถูกต้องปลอดภัย และมีคุณภาพ

๓) เลือกวิธีและเทคโนโลยีที่เหมาะสม: พิจารณาความเหมาะสม ความสามารถ และงบประมาณ ไม่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยที่สุด แต่ให้ใช้ที่ตอบโจทย์ที่สุด

๔) พัฒนาและทดสอบ: สร้างระบบ ทดสอบ ปรับปรุงแก้ไข จนมั่นใจว่าทำงานได้ถูกต้องและปลอดภัย ก่อนเปิดใช้จริง

๕) นำไปใช้และเฝ้าติดตาม: ติดตามผลการทำงาน รับฟังความคิดเห็น ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ไม่หยุดนิ่งเพียงแค่เริ่มใช้งาน

๖) ประเมินผลและพัฒนา: วัดผลว่าตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ คุ่มค่าหรือไม่ และปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

ข้อควรระวังและจริยธรรมในการใช้ AI ในภาครัฐ

ความลำเอียงและไม่ยุติธรรม: หากข้อมูลที่ใช้สอน AI มีความลำเอียง AI ก็จะเรียนรู้และตัดสินใจผิดตามไปด้วย เช่น แบ่งแยกเพศ เชื้อชาติ หรือสถานะทางสังคม ความเป็นส่วนตัวรั่วไหล: AI ต้องใช้ข้อมูลจำนวนมาก หากขาดการปกป้องที่ดี ข้อมูลส่วนตัวของประชาชนอาจรั่วไหล ถูกนำไปใช้ในทางที่ผิด ความผิดพลาดและการพึ่งพามากเกินไป: AI ไม่ใช่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ อาจผิดพลาดได้ หากนำมาตัดสินใจโดยไม่ตรวจสอบ อาจเกิดความเสียหายอย่างมาก การขาดความโปร่งใส: บางระบบ AI ซับซ้อนจนไม่ทราบว่าจะทำงานอย่างไร หากตัดสินใจผิดพลาดก็จะอธิบาย ตรวจสอบ หรือแก้ไขผลกระทบต่อหน้าที่การงาน: บางงานที่เป็นกิจวัตรอาจถูก AI ทดแทน ทำให้ต้องปรับตัว เรียนรู้ทักษะใหม่ เพื่อทำงานร่วมกับ AI

ข้อควรระวังและจริยธรรมในการใช้ AI ในภาครัฐ

เรียนรู้อยู่เสมอ: ติดตามความเคลื่อนไหว เข้าใจความสามารถและขีดจำกัดของ AI อยู่เสมอตรวจสอบและตรวจทาน: ไม่เชื่อผลลัพธ์จาก AI โดยพลการ ควรตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปใช้หรือเผยแพร่ ระวังเรื่องข้อมูล: ระวังการนำข้อมูลลับ ข้อมูลส่วนตัว หรือข้อมูลอ่อนไหวกับ AI สาธารณะใช้ในทางที่ถูกและดี: ใช้ AI เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและการพัฒนาประเทศ ไม่ใช่ในทางที่ผิดหรือก่อความเสียหาย เตรียมความพร้อมรับมือ: เตรียมความพร้อม ทั้งความรู้ ทักษะ และแผนการทำงาน เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่ AI จะนำมาสู่สังคม

หลักการและจริยธรรมในการใช้ AI

ถูกต้องตามกฎหมาย: ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัดยุติธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ: ตรวจสอบและกำจัดความลำเอียงในข้อมูลและระบบ ให้ AI ปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมกันโปร่งใสและอธิบายได้: ประชาชนควรทราบว่ามีการใช้ AI และเข้าใจหลักการการทำงานเบื้องต้น สามารถตรวจสอบและอุทธรณ์ได้เมื่อเกิดปัญหาปลอดภัยและเชื่อถือได้: ออกแบบและใช้งานอย่างรอบคอบ มีการทดสอบ เฝ้าติดตาม และเตรียมแผนรองรับเมื่อเกิดความผิดปกติรับผิดชอบในการใช้งาน: ผู้นำไปใช้ต้องเข้าใจความสามารถและขีดจำกัด รับผิดชอบในผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ไม่โยนความรับผิดชอบให้ AI เคารพสิทธิและเสรีภาพ: AI ต้องไม่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และสิทธิมนุษยชน

แนวทางการใช้ AI อย่างรู้เท่าทันและปลอดภัย

เรียนรู้อยู่เสมอ: ติดตามความเคลื่อนไหว เข้าใจความสามารถและขีดจำกัดของ AI อยู่เสมอตรวจสอบและตรวจทาน: ไม่เชื่อผลลัพธ์จาก AI โดยพลการ ควรตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปใช้หรือเผยแพร่ ระวังเรื่องข้อมูล: ระวังการนำข้อมูลลับ ข้อมูลส่วนตัว หรือข้อมูลอ่อนไหวกับ AI สาธารณะใช้ในทางที่ถูกและดี: ใช้ AI เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและการพัฒนาประเทศ ไม่ใช่ในทางที่ผิดหรือก่อความเสียหาย

เตรียมความพร้อมรับมือ: เตรียมความพร้อม ทั้งความรู้ ทักษะ และแผนการทำงาน เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่ AI จะนำมาสู่สังคม

จากเนื้อหาทั้งหมด สามารถสรุปเป็นหลักการสำคัญ ๔ ประการที่บุคลากรภาครัฐควรยึดถือและปฏิบัติ ดังนี้:

- ๑) เข้าใจและรู้เท่าทัน AI
 - รู้ว่า AI คืออะไร ทำงานอย่างไร มีความสามารถอะไร และมีขีดจำกัดเพียงใด
 - ไม่ตื่นตระหนกจนเกินไป และไม่ประมาทหรือเชื่อผลโดยไม่ตรวจสอบ
- ๒) ประยุกต์ใช้ AI อย่างเหมาะสม
 - นำความรู้ไปปรับใช้กับงานหน้าที่ของตนเอง เพื่อเพิ่มความรวดเร็ว ความถูกต้อง และคุณภาพงาน
 - เริ่มจากเรื่องง่ายๆ ที่ทำได้จริงก่อน แล้วค่อยพัฒนาไปสู่เรื่องที่ซับซ้อนมากขึ้นตามความพร้อม
- ๓) ใช้ AI ภายใต้กรอบจริยธรรมและกฎหมาย
 - เคารพกฎหมาย สิทธิส่วนบุคคล และหลักจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่
 - มีความยุติธรรม โปร่งใส รับผิดชอบ และตรวจสอบได้ทุกครั้งที่มีการนำ AI มาใช้
- ๔) มีทัศนคติแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
 - AI และเทคโนโลยีจะเปลี่ยนแปลงไปเร็วขึ้นทุกวัน สิ่งที่ยูวันนี้ อาจไม่เพียงพอในวันหน้า
 - จึงต้องมีความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ ปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

บทสรุป

ปัญญาประดิษฐ์ หรือ AI เป็นเครื่องมือที่ทรงพลังยิ่งในยุคปัจจุบัน หากเรารู้จักเข้าใจ เลือกใช้อย่างถูกวิธี และยึดมั่นในหลักการจริยธรรม AI จะเป็นกำลังสำคัญที่ช่วยให้การปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐมีประสิทธิภาพ ยกระดับบริการให้ประชาชนได้รับความสะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรมยิ่งขึ้นแต่พลังของ AI ก็เปรียบเสมือนดาบสองคม หากขาดความรู้ ความเข้าใจ และความระมัดระวัง AI ก็อาจนำมาซึ่งความผิดพลาด ความไม่ยุติธรรม และความเสียหายได้เช่นกันดังนั้น ความรู้ ความเข้าใจ การใช้อย่างรู้เท่าทัน และการเรียนรู้ อย่างไม่หยุดนิ่ง จึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้เราใช้ประโยชน์จาก AI ได้อย่างเต็มที่ ปลอดภัย และยั่งยืน เพื่ออนาคตที่ดีขึ้นของทุกคนในสังคมไทย

(ลงนาม)

(นายณัฐพงศ์ พลไชย)
เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน

(ลงนาม)

(นายขจรยศ สมสาย)
ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินสระแก้ว

AI for Everyone: ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการยกระดับบริการภาครัฐ

สรุปสาระสำคัญจากการพัฒนาความรู้เรื่อง “AI for Everyone” เพื่อเปลี่ยนโฉมการทำงานภาครัฐสู่ระบบดิจิทัล เน้นประโยชน์และการปรับตัวอย่างรู้เท่าทัน

ทำไม AI จึงสำคัญต่อการทำงานภาครัฐ?

เพิ่มประสิทธิภาพและลดภาระงาน

ช่วยจัดการงานซ้ำซากให้เสร็จเร็วขึ้น
ลดความผิดพลาด และลดภาระงานของบุคลากร

บริการประชาชนได้แม่นยำตลอด 24 ชม.

ใช้แชทบอทและระบบวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบสนอง
ความต้องการของประชาชนได้รวดเร็วทันใจ

ขับเคลื่อนสู่รัฐบาลดิจิทัล

เป็นแกนหลักในการเปลี่ยนผ่านระบบ
ราชการตามเป้าหมายการพัฒนาประเทศ

4 หลักปฏิบัติเพื่อก้าวสู่ข้าราชการยุค AI

เข้าใจและรู้เท่าทัน (Understand)

รู้จักความสามารถและข้อจำกัด
ของ AI ไม่ตื่นตระหนก
และตรวจสอบผลลัพธ์เสมอ

ประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม (Apply)

นำ AI มาใช้กับงานในหน้าที่
เริ่มจากเรื่องง่ายๆ
เพื่อเพิ่มคุณภาพงาน

ยึดถือจริยธรรมและ กฎหมาย (Ethics)

เน้นความโปร่งใส ยุติธรรม
และรับผิดชอบต่อข้อมูล
ส่วนบุคคลของประชาชน

เรียนรู้ตลอดชีวิต (Continuous Learning)

มุ่งเน้นพัฒนาทักษะใหม่ๆ
เพื่อปรับตัวให้ทันเทคโนโลยี
ที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว

ตัวอย่างการประยุกต์ใช้ AI ในงานภาครัฐด้านต่างๆ

บริการประชาชน

แชทบอทตอบคำถามและ
รับเรื่องร้องเรียน 24 ชม.

การปฏิบัติงานภายใน

จัดระเบียบเอกสาร
รวบรวมข้อมูล
และทำรายงานอัตโนมัติ

วิเคราะห์ข้อมูล

คาดการณ์แนวโน้มเศรษฐกิจ
สาธารณสุข และภัยพิบัติ

© Gemini Notebook